

Ion Nete

AZ ÁRNY(AK) ÉS BLACKY¹

Megdermed a mennydörgés morajló robajára, amely mintha egyenesen a felhőkből szakadt volna alá: *Ekkora behemót kutyát tartasz odahaza, és nem szóltál nekem?*

A rettenetes mennykőcsapás először mintha belesulykolta volna talpaival a földbe, utána pedig úgy érezte, hogy a hetedik mennyországba röpíti. Látja a testét – mintegy villámfényben – töméntelen szilánkokra röpülni szét, amelyekből aztán zöld színű csillageső záporoz alá. A szerterajzó káprázat kitart egy ideig, majd belevész a végtelenbe.

Az „egyet-földet rázó mennydörgés” hangja oly hirtelen elhal, mint ahogyan támadott. A nap fénye fokozatosan újra erőre kap, körülfolyva az ismert, mindennapi világot, amely továbbhalad megszokott útján. Mintha mi sem történt volna! Csupáncsak annyi, hogy körös-körül a mindenség, a táj teljességgel más képet mutat, mint volt annak előtte.

A nap állásából ítélve úgy dél felé járhatott az idő.

Ebből arra következtet, hogy a pillanatnyinak észlelt zűrzavar, bizony, hosszabb ideig is eltarthatott.

A látványt a láthatárig nehéz egyetlen pillantással átfogni. Ennek mélyéről mindegyre árnyak támadnak és tűnnek el a semmibe.

Nem akar hinni a szemének, amikor minden árny körvonalaiiban saját magára ismer. Az árnyak lomha lépései mintha az ő testét hordoznák végig a tájon, a bársonyos zöldben sáros lábnyomokat hagyva maguk után, hogy aztán a láthatár mélye felé tartó világosabb színű ösvénnyé álljanak össze, amelyre az ég nehéz, kék kupolájának a pereme támaszkodik.

Szünet nélküli titokzatos sürgésük miatt az árnyak óriási hangyák rendezetlen sorát idézik, ahogyan a látóhatár vonalán az ég és föld között körbefutó alagút mélyébe ki-be járnak.

Hosszan kitartott ének furcsa zaja tölti be a tisztást, amelyet a szél által összegubancolt erdő zúgása kísér: *Emberke éld az életed / hogy végül elpatkolsz erre mérget vehetsz / hol s mikor ezt nem tudhatod /*

1 Szeretettel köszöntjük a 80 éves Ion Netét. (A szerk.)

eszeddél bárhogy kutatod / sose tudod meg mit hoz a jövő / illúziót lát csak a két szemed / hogy jó utat választhasz azt csak képzeled / áhítózol az égi jutalomra / ám az erdei tisztást soha meg nem leled / ahova egyszer – véletlen – eljutottál / csak jársz csatangolsz öntudatlanul / mintha egyszál-egyedüli árnyék volnál / máskor az egy csapattá sokasul / hogy egymás között elcseveghesetek / arról ami volt egyszer megesett / de sose lesz belőle még egyszer valóság...

A szilánk-tömkeleg mintha egy pillanatra felhő alakját venné fel, de újra darabokra hull szét. Ez az állandó átváltozós mozgás így folytatódik megállás nélkül, amint a zöld gyík letört farkáról is úgy hírlik, hogy napnyugta után hagyja abba csak az állandó rugdalózást.

Egészen addig, amíg a lebegő homályból egy árny huppan a földre. Háromszor átbucskázik a fején, majd ijedten körbekémelel. Kábult fejével pillantja meg maga körül a port, amivé eddig annyiszor szétesett széttörhetetlennek hitt alakja. Minél alaposabban méricskéli szemmel maga körül a végtelen mezőt, annál inkább elfogja a rémület attól, hogy milyen egyszál-egyedül van. Annak ellenére, hogy képes megsokszorozni saját alakját, így pedig önmagát látja mindenütt. Attól tartva, nehogy rossz helyre lépjen, megrezzen, majd két lábra felegyenesedik. Olyan magasra, amennyire csak bír. Így várakozik, ellustultan. Tekintetével a messzeséget kémleli. Ezzel egyidőben elveszíti minden reményét, hogy akad valaki, aki a segítségére sietne. Halk mormolást hallat, talán csak annyit, hogy: *Blacky*. Az illúziók hullámvása elvonja, eltereli a figyelmét, miként egy folyóvíz lágy háta, elringatja. Úgy tűnik, mintha mégis közeledne feléje valaki. Tán vízhullát hoznak a habok. Való igaz-e, vagy látomás csupán? Mielőtt meggyőződne erről, szemei filmtetekercsekké változnak át, amelyek kezdetben kaotikus képek egymásutánját vetítik. Hirtelen a selyemárus, barna atyafival megesett kaland filmjére ismer. A filmkockákká rendeződött látomások emlékeztetik mindarra a szörnyűsége, amin átment. Most már tökéletesen tiszta a dolog. Egy olyan barna atyafival hozta össze a sors, aki látszatra kupeckedéssel foglalkozik, de titkon különböző agyafúrt, ördögi varázslatok véghezvitelétől sem riad vissza. A filmkockák felidéznek a rettenetes csattanást.

A vonzó csalétekkal kezdődött a dolog: ezt a célt szolgálta a csillogó jénai edénykészlet. Megtévesztett arccal hallgatja a barna atyafi jóslatát a szerencséről, amely egyenesen az égből pottyant az ölébe. Húzza az

időt, nem tud választani. Kedvére való volna valamennyi edény. Raérősen nyújtja a kezét, nem tud ellenállni a kísértésnek, hogy megérintse az árut. Abban a pillanatban, ahogy hozzáér, törmelékku-paccá válik az egész. Mint a hajdani moziban, amikor hirtelen megugrott a filmforgatás sebessége.

*

Az üvegszilánkok halmazából kibontakozó árnyalakok izgatottan fölébe kerekednek. Arra törekedvén valamennyi, hogy visszanyerje eredeti alakját. Tülekedésükkel csak átláthatatlanabbá teszik a homályt. Bolond kavargásba kezdenek. A perzselő levegőtölcsér betölti az erdei tisztás légterét. A bársonyos zöld terület vízfelszín alakját veszi fel, amelyből körbeforgó viharörvények csapnak fel az ég magasáig. Az elébe táruló látvány sajnálkozással tölti el a lelkét. A hullámok helyett szívesebben látná apró vízcseppek kavargását a levegőben, amelyek az áthaladó fényt szivárványszín ragyogássá bontják a szemben.

A kupola kékje a tisztás nefrit-zöldjével párosul, a kettő határánál mindenfajta virágok kerek pénzecskéi képezik az összekötő kapcsokat, az eget és földet egybetartozó egésznek tüntetve fel.

ÁRNY, a felhőből hullva alá (reménytelenül): Blacky! (ujjai között morzsolgatja, mint olvasót, a csillogó, feketekutya-szőrszálakból összesodródott rojtot)

MÁSİK ÁRNY (átölelve a nyakát): Beszélj csak bátran magadban, mert jót tesz. Amúgy sem hallja senki.

ÁRNY (komor tekintettel „fogva” a beszédtárs szemét, hogy amaz ne hunyhassa le. Mintegy arra kötelezve, hogy fogadja be a komor, fürkésző tekintetet. Így néznek egymás szemébe, merőn, amíg átjárja mindkettőjüket ugyanannak a titkos felismerésnek a borzongása: mindkettő egy és ugyanaz az árny. Gyorsan, imahangon mormolják): *Vannak pillanatok, amikor, kutyaszorítóba kerülve, mind igaznak tartod azt, ami az agyadon átviharzik.*

MÁSİK ÁRNY (összerezzenve a rojton át érzékelt áramütés miatt): Így igaz! Élet és halál ideje ez!

ÁRNY (eltünteti a bolyhos rojtot): Ha mindent jól átgondolna az ember! Például még a vizek szétválasztását is: ez hasznos, ez fölösleges...

MÁSİK ÁRNY: Csakhogy az ilyen törvényt az élet kezdetétől kellett bevezetni. Ha egyszer felszedted a horgonyt, nem kellene félned a hajótöréstől! Ha ez működne, nem történt volna meg az, ami megtörtént. Miből gyaníthattad volna a barna atyafi mézesmázos szavai mögött a fondorlatosságot? Nem győzte a dicsérettel! Hogy ő ilyen, meg olyan... Nem lehetett megállítani a dicsekvésben, hogy ő milyen nagy jótévő! Tolvajlásra készül, s nicsak, azt mondja, hogy ajándékot oszt, mialatt titokban azt követi, hogyan húzhat be mégjobban a csöbe! Igazi szamaritánus pofát vág, csakhogy az emberbaráti szeretet helyett bugyog a ravaszság belőle. Igazi jénai edényekkel indul el szerencsés ügyletre áhítózó vevőket behálózni...

ÁRNY: Így vagy úgy, de vége a dolognak. Meg volt írva a sors könyvében az, ami végbement. Immár senkinek sincs hatalmában meg-nem-törtéنتé tenni! A bővlival való átverés átka! Hiábavaló most minden utólagos sóhajtozás. Nemhiába mondják, hogy az eltemetett halott sem tér többé vissza a gödörből.

MÁSİK ÁRNY: Meglepődve attól a tanulságtól, hogy az élet vége más, mint ahogy elképzelte...

ÁRNY: A vágyva vágyott erdei tisztás végtelenségében elhangzó kolinda. Nincs amiért visszasírni...

MÁSİK ÁRNY: Ha a szerencsétlenség nem csapott volna be, mint a villám... hogyan védekezhettél volna ellene?

ÁRNY: Ebben a pusztaságban a simogató hang hallatszott először: elveszett és megtaláltam!

MÁSİK ÁRNY: Valóban?

ÁRNY: Nem sokkal ezelőtt nekem úgy tűnt, mintha egyetlen alakká egyesültünk volna. Te nem így vagy vele?

MÁSİK ÁRNY: Talán. Fülemben még visszacseng az a mondás, amely egyetlen szózattá egyesítette a hangunkat, miszerint vannak pillanatok a szorultságban, amikor azt hiszed, hogy minden igaz, ami átviharzik az agyadon. Látom, nem kenyered az emlékezés. Elsorvaszt a nyugtalanság, hogy semmit sem tudsz Blackyról!

ÁRNY: Kérdezek én tőled valamit. Már szóba került, hogy a halott nem tér többé vissza a gödörből. Vajon nincsen-e így az emlékeinkkel is? Hisz mindenikük a maga idejére, „egyszeri használatra” készült. Elragadtatással, csodálattal, örömmel töltenek el. Annyira, hogy észre se vesszük az élet múlását. És aztán egy napon hirtelen arra ébredsz,

hogy elvesztetted a látásodat a csodák iránt. Ha hatalmamban lenne, fogadást kötnék a Jóistennel, hogy eredetileg nem gondolta végig, mennyire lesz tartós az a teremtmény, akit a tenyerében gyúrt sárból hozott létre. Észrevetted-e, milyen nagy bátorsággal említtem ezt a dolgot, jól tudva, hogy úgyse jut el a fülébe? Nem tudom, hogy mily csodának tudható be, de ebben a témában nem szoktam elveszíteni a lélekjelenléteimet. Sohasem éreztem magamban ennyi önuralmat. Vajon mi az oka? Te mit gondolsz, vajon helyesen cselekszem-e, ha minden gondolatomat kimondom, ahogyan átfutnak ezek a fejemen? Csak azt halld ki belőle, ami kedvedre van, de az se baj, ha ide se figyelsz. Nincs harag ezért! Azt viszont jól látom, hogy Blacky utáni bánatodat nem fogod elfeledni egyhamar!

MÁSİK ÁRNY: Hogy számomra nehéz-e vagy könnyű, nem számít, figyelemmel követlek. Nem egyébért, de sohase történt meg velem, hogy valakivel ilyen jól megértsük egymást. Először vagyok úgy, hogy nyíltan beszélek valakivel, anélkül, hogy a szívem elszorulna. Eddigi életem során főleg olyanokkal hozott össze a sors, akik arra törekedtek, hogy egy szempillantással felmérjék, mint lóvására, hogy milyen hasznot húzhatnak abból, ha velem szóba állnak. Ha azt látják, hogy semmi nyereségük nem származik belőle, elkezdenek darálni, és megtömik a fejed olyan dolgokkal, hogy a végén neked esik meg rajtuk a szíved. Nézd, sehogy se megy ki a fejemből, hogy rá kellett volna jönnöm, milyen fondorlatot forgat a fejében a barna vásáros ember. A Jóistent pedig, mondom én, jobb volna nem túlságosan belekeverni ebbe a dologba. Nem lehet olyan fogadás a világon, amelyből kikövetkeztethető lenne bármely összefüggés valamely kárvallás és a Teremtés mikéntje között. Mert, végül is, annyira jelentéktelen lény az ember! Mint az a légy, amely zümmögni kezd, hogy bátorságot mutasson, nem gondolva arra, hogy a nagy-nagy zümmögést csupáncsak maga hallja! Több ennél: nix! És ekkor még számít-e valamit, hogy tudatában legyünk annak, milyen céllal teremtettünk e világra olyan emberekké, mint amilyenek vagyunk? Hogy véletlenül történt-e, vagy akaratlan? Aztán meg, ha történetesen másként, más embernek teremtett volna, azt hiszed, hogy többre jutunk? Nem, ugyancsak ide jutottunk volna, erre a beláthatatlan tisztásra. Mégis, tételezzük fel, hogy másként megy végbe a teremtésünk. Ebben az esetben hogy dicsekedhetnénk mindenkinek összevissza, hogy a Mindenható saját képére és hasonlatosságára

teremtett? Aztán meg azt is megfigyelheted, hogy közben teltek az évek, évezredek. És mit lát ma is az ember? Hogy a jóság és könyörület a legghiabavalóbb szavak a világon. Hallottál-e olyasmit véletlenül, hogy valaki az embertársa iránti szeretetbe pusztult bele? Hát a barna atyafi számára mi nem embertársak voltunk? És mekkora pukkanással jött Ő a mi felszentelésünkre! Csupán úgy lehet a dolog fölött napirendre térni, hogy olyan eseményben volt részünk, amelynek megértése meghaladja az ember intellektuális képességeit. Abban az alantas állapotában mutatni be mindig az embert, hogy örökösen azokért a bűnökért kell fizetnie, amelyekért valamelyikük-ükapja a felelős! Akkor nincs miért csodálkozni azt látva, hogy elidegenedett az embertársaitól, s ha a szükség ráviszi, gond nélkül elárulja őket. Ha lehetősége adódik, törvénytelen ségerekre, rablásra és különbnél külön gonoszságokra adja a fejét. Sokszor a világ szemeláltára! Mintha mindig ellenségekkel lenne körülvéve! Mindennek a teteje, hogy – majd ha eljön az idő – halasztást nem remélhet, pedig megmondattott, de hányszor: akinek szeme van a látásra, lássa, akinek füle van a hallásra, hallja! Meg nem fogant tanítások hasznot hogyan hozhatnának?

ÁRNY: Íme, nézz reám, szegény-szegény zaklatott árnyalakra! Aki talán attól tart, hogy valaki mással találkozik össze. Tiszta szerencse, hogy ez a dolog itt lehetetlen. Mégis, ráz a hideg. Mintha a tisztátalan kapujában várakoznék! Erőst megszállta lelkemet a félelem! Vajon miért? Közben egész lényünkkel azon iparkodunk, hogy ne lepleződjék le a bennünk lakozó gonoszság. Jaj, hogy el ne felejtsem, tartozom neked egy hálaadománnyal. Amiért szóba hoztad az Alkotót. Abból, hogy milyen csodálkozással tekintesz rám, megértem, hogy foglalmad sincs, miről beszélek. Nem, semmiképpen sem a Teremtésről! Aztán, ahogyan beszabadított a világba, arra ítélve minket, hogy a senki fiai legyünk! Lehet, éppen emiatt jelenthetjük ki minden fenntartás nélkül, hogy az ember nem jön sehonnan, és nem megy sehová! Vándorként bolyong egy olyan világban, aminek nem ismerheti az értelmét. Az egyedüli dolog, amit tehet, hogy vergődik, miként a tenger hullámai. Azzal ámitva magát, hogy elodázhattja a *megdermedését*. Szegény, legvégül attól, amitől menekült, mégsem szabadul meg! A vége mégis az lesz, hogy *megfagy*. Még nyár közepén is! Bőrzsákba rakott por, amelyet illúziók és szenvedélyek feszítenek belülről! Leginkább azon csodálkozhatunk, mennyire felfoghatatlan az emberi titok! Példának

okáért, hogyan is állunk azzal, hogy földi pályáját megfutván, úgyszintén árnyvá változik át az ember? Valamilyen jelentést hordoz-e az, hogy az ember holta után állandóan visszajár azok közé, akik még odafenn tartózkodnak, ahol leélte életét? Valóban árnyak lennénk? Nem tévedünk-e ebben? Ahogy mondani szokás, inkább a létezés az, ami bizonyított. Lehetünk-e egyszerre ez is, meg amaz is?

MÁSİK ÁRNY: Hagyd abba, hisz teljesen összezavarodunk! Nagy kedved leled abban, hogy magyarul és félremagyarázd a dolgokat! Elég, ami volt, az volt! Minek bolygatni azt, ami egyszer elmúlt?! Maradjon úgy, örökkön örökké!

ÁRNY: Ámen! Bocsáss meg a fecsegésemért, azon igyekszem én is, hogyan enyhítsem a Blacky miatt érzett fájdalmamat. Nem tudom, hiszel-e nekem, vagy sem, de az elvesztése miatt érzett fájdalom sokkal több mint egyszerű nyugtalanság. Istenem, hogy is tudtam én ilyen erősen kötődni egy gomolyához! Egyszerűen megváltoztatta körülöttem a világot! Nem volt nagyobb boldogság annál, mint nyomon követni, ahogy forog a házban, mint egy pörgettyű! Egy kis figyelmetlenség, s kevés híja, mindjárt eltaposom. Nehezen értheti meg az, akinek nem volt része belőle, mit jelent a kutya az ember házában. Ehhez feltétlenül azt kellene előbb kipróbálnia, milyen érzés egyedül lenni! Amikor üresség veszi körül, amelyből bármikor előbukkanhat valami fantazmagória. Nagy kópé az a Blacky! Amolyan rojtokkal díszített gomolya. Mivel hosszúszőrű kutyafajtából származott, már őseinek is juhterelés volt a mestersége, egész kicsi kora óta szerette mindenben, ami mozog, kipróbálni kicsi hegyes fogait, egyelőre játékból, természetesen. Egész nap lefoglalta magát. Minden körülötte mozgott. Mindennek neki kellett alárendelnie magát.

MÁSİK ÁRNY: Egyszer csak, miután jó rojtos bundát kanyarított maga köré, ahogyan „szolgált”, meg lehetett volna esküdni rá, hogy egy gomolya! Szaladgált ide-oda, állandó nyugtalanságban. Az volt a „gyengéje”, hogy pontosan arra a helyre telepedjék, ahol a gazdija szokott ülni. Ahogy a hely „felszabadult”, azonnal el is foglalta, lett legyen az fotel, ágy, kanapé, akármi. Orrát a plüssel burkolt fotel karfáján nyugtatva várta gazdinéjától a simogatást, aki nem győzte édesgetni. Boci, kedves, Boci, drága! Kijárt neki a simogatás, jobban, mint egy gyereknek! Ilyen légkörben nevelkedvén, természetes, hogy kiterjesztette uralmát az egész házra. Egy lépést sem lehetett tenni az

ő engedélye nélkül! Azt lestük állandóan, hogy Boci kivillantja-e vagy sem a fogát. Pedig a szemét a rojtos fürtök egész idő alatt elrejtve tartották.

ÁRNY: Jól fogalmaztál, hogy egyik napról a másikra nagyon komolyan kezdte venni hűséges házőrző hivatását. Nem kellett tartani attól, hogy valaki idegen hatolt be a ház valamelyik nem lakott zugába! Blacky lehetetlenné tette minden kellemetlen „meglepetés” bekövetkezését. A család életét belengte a jótékony biztonság. Így aztán lehetett nyugodtan élni és lélegzeni. Szevasz, bezárt ajtók gondja! Mindegy, hogy éjszaka van-e, vagy nappal! A ház bejárati lépcsője felől beszűrődő legkisebb zajra remegés rázta meg a fülecskéit. Annak a biztos jeleként, hogy tudomására jutott a dolog. Ettől a pillanattól a betolakodó minden mozdulata megfigyelés alatt állt! Ha elkövette azt a meggondolatlan-ságot, hogy a bejárathoz közeledett, Blacky egy szökkenéssel máris az ajtónál termett! A kilincsre nyomta az orrát. Felhangzott dühös ugatása. Ezekben a pillanatokban „egy lélek se be, se ki!” Nem akadályozhatta meg a feladatteljesítésben semmi!

MÁSIK ÁRNY: Ha őt tudtad magad mellett, nem volt amitől félni. Ha az éjszaka kellős közepén riadtál is fel, elképzelhetted nyugodtan, hogy pusztaság vesz körül. Blacky önbizalmat kölcsönzött a háznak. Hogy férhetett el ennyi okosság egy ilyen apró fejecskében, amelyet markodba foghattál, miként egy gyapjas labdát? A simogatást és becézést kimondottan szerette! A ház asszonya valósággal lenyűgözte! Különösen fürdetéskor, miután sétáról tértek haza. A kutya megértett minden mozdulatot. Ha szólt a telefon, tudta, hogy valaki vendég jelentkezett be. Azonnal az ajtó elé telepedett. Ahonnan semmi sem mozdíthatta el. Micsoda cirkusz keletkezett abból, amikor érkezett egyszer a tévéjavító! Egyszóval Blackynek különös lett a viselkedése. A ravaszság okossá tette, azt a stratégiai pozíciót választotta, hogy a háttérben marad, láthatatlanul. Minden bizonnyal megérezte a vendég ruháján a farkaskutya szagát. Ám a mesterember minden lépését szemmel tartotta. Aki arra a megállapításra jutott, hogy a hibát csak a műhelyében tudja kijavítani. Őlbe vette a készüléket, hogy távozik. Blacky azonnal közbelépett, hogy utolérje, és megbüntesse tettét, amelyet kutya-agyacska úgy értelmezett, hogy itt bizony lopás ténye forog fenn... Még szerencse, hogy az ajtó becsukásával időben megakadályoztuk a „büntetés” végrehajtását!

Ákárhányszor „meggondolatlanságot” követett el, ezt minden alkalommal emlékezetes jelenetek követték. Amilyen „öntudatos” kutya volt, nem egyezett bele akármibe, sokszor még abba sem, hogy a szőrét megsimogassák, ilyenkor – ösztönösen – a fogát mutogatta. Mindegy volt, hogy kivel áll szemben. Késve rájött ugyan, hogy rossz fát tett a tűzre azzal, hogy a háziak közül konfliktusba került valakivel. Ilyenkor megszégyenülten vonított, visszahúzódva a kuckójába. Úgy tudott sírni, mint az a gyermek, akit valami csínytevésen rajtakapnak. Saját maga számára szabott ki ilyenkor „penitenciát”, távolságot tartva a gazditól, vagy céltalanul ödöngött egyik szobából a másikba. Részéről ez lehetett a bocsánatkérés módja. Egészen addig folytatódott ez a viselkedés, amíg a nevéen szólították. Ha azt hallotta kiejtve: *Boci*, feledte minden bánatát. A megkönnyebbülés jele nála az volt, hogy szaporán kezdett verdesni a farkával. Szinte tüzet vetett, annyira gyorsan csapkodta a szőnyeget!

ÁRNY: Máskor meg úgy viselkedett, mintha megkergült volna. Felugrott, vakon nekifeszítve lábcskáit az illető mellének, akivel éppen konfliktusa támadt. Két lábra felegyenesedvén, megpróbált közel férkőzni az arcához, hogy megnyalhassa. Ha ez nem sikerült, megelégedett az illető kezefejével is. Valamit mindenképpen nyalni kellett! Így juttatta kifejezésre lelki békéjét, hogy a megbocsátást kiérdemelte. És hogy a megszokott úrikutya életét zavartalanul élheti tovább. Ilyen sok közölnivalója volt azok irányába, akik azt megértették. Mindebből kitűnik: nem szélbe kiáltott szó, hogy az ember leghűségesebb barátja az égvilágon a kutya. Nincs az a mérleg a földön, amellyel ki lehetne mutatni a hűség mértékét, amire a kutya képes! Ámbár erre példát annyit hozhatunk fel, amennyi a csillag az égen! Egyik meghatóbb, mint a másik! És úgy „dolgozik” ez az állat, hogy nem vár érte semmi ellenszolgáltatást. Az önzetlenség mintaképe ő! Örömmel és megelégedésnek untig elég az a tudat, hogy szabad szolgálnia, és hogy a gazdi kegyeinek biztonságába helyezhette az életét! Amely esetek mind azt igazolják, milyen szétszakíthatatlanul kötődnek egymáshoz! Tudunk olyan történetekről, hogy e hűséges állat nem élte túl a gazdi elvesztését. A jó szó, a simogatás boldogságát egekig emeli. Az örömmérség, amire képes, másokra is átragad. Mint ahogy mondani szokás, a kutya-háziállat minden betegségre a legjobb gyógyír. Elűzi az ember sötét gondolatait.

MÁSİK ÁRNY: Valóban, Blacky nagyon sok mindent megértett és ki tudott fejezni. Amint a farkán csücsült, kiegyenesített első lábain támaszkodva, maga volt a hűség élő szobra! Csupán a feje mozgott szüntelenül. Mintha nyaka helyett rugót viselt volna! Amelyet bármely irányba el tudott mozdítani, mintegy elfogadva és jóváhagyva mindazt, amit mondanak neki. Követte az ember mozgását, hol egyik, hol a másik szemével. Mintegy igazolva ezáltal, hogy nincs benne semmi kétség. A fájdalom-tűrés tekintetében próbák próbáját jelentette az az eset, amikor rákbetegségben megműtötték. Elképedéssel vette tudomásul, hogy odalett testének gyönyörű fark-díszje. Megrettenve konstataulta, nem jött, hogy elhiggye: amit a legbüszkébben viselt eddig, testének azt a díszét veszítette el! Miután tudatosult benne, hogy nyomorék lett, megpróbálkozott azzal, hogy lehagyja magáról a teste hátsó részét. Rohangált állandóan ide-oda! A kanapéről átugrott a fotelba, egyik szobából a másikba futkosott. Közben mindegyre hátrahátratekintgetett, nézte farka helyén a vérző csonkot, a helyet, ahol ezelőtt a farka szokott lobogni. Most viszont annak a látványa, hogy „megrövidítették” a testét, riadalommal töltötte el, mintha nem ismert volna magára! Veszett rohangálással próbálta megváltoztatni, helyrehozni a siralmas látszatot. Az lehetetlen, hogy éppen „öbundássága” vált suta nyomorékká! A legvégén aztán, elgyötörve a fájdalomtól és a rohangálástól kimerülten, a nyomorékság miatt lakolva, leheveredett a megszokott helyére, jó közel a fotelhez. Előrenyújtotta az orrát, hogy legalább megérintse, vagy éppen a keze alá dugja a családtagnak, akit a legközelebbinek tudott magához, és a simogatás alatt ismétlődő, rövid összerezzenésekkel, fájdalmas vinnyogással adva jelét bánatának. A szenvedését az állatorvos kétbalkezessége is fokozta, aki, amikor megműtötte, pont a beteg csigolyát metszette ketté, úgyhogy utólag meg kellett ismételnie az operációt. E napok szenvedései arról is meggyőzték, hogy mennyi figyelem, megbecsülés és gondoskodás veszi körül a háznépe részéről. Királyi gondozásban volt része, ami kijár egy családtagnak.

ÁRNY: A családi környezetében tapasztalt meghitt léghő és lelki melegség hozzájárult ahhoz, hogy megerősödjék és felépüljön. Hamar, szinte egyik napról a másikra megbékült új, félszeg-kutya állapotával. Nem sok időbe telt, hogy megfélemedezzen hiányzó test-díszéről. Annál is inkább, mert amíg még létezett e testrésze, elég sok gondot

okozott neki. Valaki mindig rálépett, fölszedte vele az aszfalt és mindenféle utak szemetét és porát, de a padlót és a szőnyeget is ezzel „seperte”. Mindez valószínűsíti, hogy eme testrészét magasan tartani, mint zászlót, számára bizony gondot is jelentett. Mint mondtuk, hamar hozzászokott ezen „új állapotához”, meg aztán, testi rövidege folytán, most már kényelmesebb volt a szőnyegen ülnie. Milyen könnyedén ment most már neki ívben meghajlítani a testét, medve-mancs-szerű mellső lábait egymás mellett kinyújtva az orra alá helyezni, mint egy párnát. Ezt a helyzetet „preferálta” akkor is, amikor a zöldben séta közben pihenőt tartottunk. Szemmel láthatóan vágyott a pihenőre, mégpedig úgy, hogy az a lehető leghosszabbra nyúljék. Ilyenkor a szél irányába tartotta az orrát. Hosszú órákig tudott volna ebben a pozícióban maradni anélkül, hogy beleunt volna, beszippantva a friss levegőt, fürkészve a szemhatárt. Csak ő volt a megmondhatója annak, ilyenkor mi járt a fejében! Táltos-állat, az volt, mennyire élvezte, hogy a járókelők megcsodálják! Különösen a turisták, akik gyakran a haladó kocsiból is lefotózták. Néha annyira elmerengett így, ebben a pozícióban, hogy félig nyílt szájából kivillantak erős, fehér fogai. Szinte azt hitte az ember, hogy – megunva a házban folyó tereferét – „magába vonult vissza”, huncutul, bölcsen mosolyogva azon, ami körülötte zajlik.

MÁSIK ÁRNY: Akármit is mondj, az az eset még most is a szívemet nyomja. Gondolj csak bele! Vasárnap délre jár az idő. Valamennyi templomban folyik az istentisztelet. A hegyi városra rátelepedett a csend. Egyedül rójuk az utcákat, egy lélek se mutatkozik. Azon búsulok, hogy Blacky teljesen elvesztette a látását. Mintha nem lett volna elég neki, hogy már a járással is nehezen boldogul. Most meg, ide supp, oda puff, ment neki fejjel mindennek, ami útjába került: házfalnak, oszlopnak, járdamenti fáknak. Csodálkoztam, hogy marad épségben a fejecskéje. Különben most is a makacssága miatt bűnhődött, mivel így, vakon is váltig azon volt, hogy ő válassza meg a haladási útvonalunkat. Ki tudja, mi rejlett a lelkében? Lehet, hogy nehezen viselhette el, hogy terhére van valakinek. Ezért megy neki fejjel az útjába kerülő akadálynak. Törtem a fejem, hogyan segíthetnék rajta. Mit nem adtam volna, ha újra ugrándozni látom, vagy ahogy a földet csapkodja tappancsaival. Állandóan játékra provokált, mintha azt kellett volna kitalálnom, melyik talpa alatt rejteget valamit. Már kölyökkorában ellopott egy-egy kenyérdarabkát, és aztán elrejtette – talán – inségesebb napokra. Ez

csak az én feltételezésem! Ahogy nagyobb lett, ezt a játékot bújócskává fejlesztette. Micsoda huncutságok színhelye lett a szoba! Kinn a mezőn a fűben százméterekre is elbogározott tőlem, időt adva, hogy talán-talán csak megtalálom egyszer én is azt a négylevelű lóherét, amely megerősíti majd az illúziómat, hogy szerencsés ember vagyok magam is. Egy nap csakugyan ráakadtam! Most már következnie kell a beigért szerencsének is, kiáltottam fel boldogan. Blacky felém fordította a fejét, és rám tekintett csodálkozó szemekkel. Mintha ezt mondta volna: hát én mi vagyok neked? Ekkor átöleltem a kedvest, hogy megértse: többet ér nekem mindennél! Egy összesodort szőrszál maradt a kezemben. Mintha ezt mondta volna hozzá: hogyha valaha az életben bajba jutsz, fogd az ujjaid közé, és gondolj rám. Majd megsegítelek. Ezért őriztem meg. Ez az én talizmánom.

Hej, barátom, éppen akkor, amikor a legsötétebb gondolatok környékeztek, hallom, hogy szólít a selyemárus cigány. Integtetett is felém, mint nagyúr a limuzin leengedett ablakából, hogy fáradjak közelebb. Anélkül, hogy átgondoltam volna, mit teszek, teljesítettem a kívánságát. Na, csak még ez kellett! Mézesmázos beszéde, mint boakígyó, azonnal rám is tekeredett. Hogy – úgymond – életem legboldogabb napja virradt rám! Hogy én vagyok a legszerencsésebb halandó, akibe belebotlott, így nekem ajándékozza a jénaiedény-garnitúrát. Csak úgy, egyszerűen, mint ajándékot! Ő jól ráérezett arra, hogy én vagyok az – az Isten is látja! –, aki a legjobban megérdemli! Olyan ajándékban részesít, hogy nem fogom őt elfeledni, amíg csak élek! Tessék, itt van, megengedi, hogy válogassak tetszésem szerint! Hékás, nagy szerencse ez a fejedén, halandzsált összevissza, fittyet hányva a legelemibb udvariasságnak is. Ettől a mai naptól kezdve testvéremmé fogadlak, feszítette tovább – szinte pattanásig – az átverés húrját. Mindebből kellett volna gyanakodnom, hogy csakugyan átejteni készül. Húha! – tette hozzá, majd meg fogod látni, ha kiválasztottad az edényeket, mekkora meglepetésben lesz részed! Nem megmondtam, hékás, ez a te szerencsenapod! Egész életedre gazdagá tettelek! Hohó, de vár még reád egy olyan kedvezmény, amiről nem is álmodtál! Csak azért, hogy mindig megemlegess! Ezennel meghívlak, ember, persze a családdal együtt, hogy legyetek a vendégeim! Nyáron nálam, az én motelemben fogtok vendégeskedni! Mindennel ellátlak, amit szem-száj kíván! Úgy

éltek majd, mint a basa a szerájban! Gyerünk, egy-kettőre azzal az edényválogatással!

ÁRNY: És én ennyi hízelkedés után elvittem az otthonomba! Hogy miért csak ott üthettük nyélbe azt az edényválogatást, fogalmam sincs...

MÁSIK ÁRNY: Általában a barna atyafiakkal kötött vásárok nem szoktak szerencsésen végződni. Emlékszel, úgy tűnt nekem, hogy mindketten egy és ugyanaz az árny vagyunk? Ez való igaz, most már határozottan állítom! Így gondolod-e te is? Nagyon csodálkoznék, ha egyebet mondanál... Mostanában túlon túl megértjük egymást. Eddig nemigen fordult ez elő!

ÁRNY: Ha mindkettőnknek ugyanazok a gondolatai támadnak, lehetne-e ez másképpen? Jó mondás: az alkudozások a barna atyafiakkal, mindegy, hogy selymet vagy egyebet árulnak ezek az alakok, nem szoktak jól végződni. Mint ahogyan be is bizonyosodott...

MÁSIK ÁRNY: Mellettünk jelen volt Blacky is, a mi őrzőangyalunk. Ott „bolált” szegénykém, végignyúlva a nagyszobában...

ÁRNY: Hogy „mellettünk”, az csak úgy mondva van... Csupán csak a nevével volt ott! Tehát valójában mintha nem is lett volna jelen.

MÁSIK ÁRNY: A mennydörgés előtt, amely mintha egyenesen a felhőből hullott volna alá... *Egy ekkora dög kutyát tartasz a házában, és nem szólsz róla nekem!* Aztán a villámcsapás sötétségbe borított mindent... Mintha belegyömöszöltek volna a földbe, vagy a föld borult volna a nyakamba... Nem fogtam föl, hogy mi történt. Azt éreztem, hogy elveszek...

De nem egyedül! Elkísér az emlékek diadalmenete. Együtt mindazok, amelyek Blackyhez kötnek.. A legelső napoktól kezdve. Amikor még a fekete gomolya reszketett, ha éjszaka – erőszakkal – sétálni vittem. Hadd szokjon bátorságot! Addig jutott aztán később, ha ki kellett mennie szükségére egyedül, hogy az ágyam mellé jött, és mancsával ráncigálta le rólam a takarót. Annak az okosságnak a jele volt ez is, amire képes tudott lenni! Éjszakai sétáinkon később előfordult az is, olyan pillanatok adódtak, hogy ha lett volna szava, így szólt volna hozzám: *Gyere haza, eleget tartott már ez a séta! Meg aztán, ilyen sötétben még nálad is jobban félek! Még vakkantani sem merek. Nézd, már a szemem is bevörösödött a rémülettől! Már-már a fogaim is elővillannak mindjárt! De te ne félj, téged nem bántalak! Csak a hiábavaló bolondozásban vagyok*

legyőzhetetlen. Ha nappal vagyunk kint, az más! A fűben bolondulásig tudnék szaladgálni. Oldd csak el a szíjat, mindjárt meglátod, mire vagyok képes! A világ végéig sem tudnál utolérni. Világgá ugatnám a boldogságot, hogy ilyen helyes gazdikkal áldott meg a sors. Miután futottam egy kört, lesunyt füllel, nyílegyenesen szaladnék feléd, hadd lásd, milyen villámgyorsak a lábaim! Aztán a mellednek ugranék, így ni, páros lábbal, és leteremtenélek a földre. Csak lenne hely, ahol kedvünkre hengergőzzünk! Képes lennél-e valaha felfogni, milyen érzések viharzanak a lelkemben, amikor érzem, hogy közeledsz hazafelé? És hogy milyen távolságról érzékelem ezt? Néha, persze, alakoskodom, mert erre kedved támad, hogy megsimogass. Dög fáradtnak és álmosnak tettetem magam. Persze, mindez csak huncutkodás! Aztán, nap mint nap, vigyázom a házat. A fülemmel észlelek minden mozgást az ajtó körül és a lépcsőházban. Igen, igen, abban a sokgörbületű lépcsőházban, ahol olyankor, mikor nem működik a lift, a karodban szoktál le- vagy felvinni, mert én a saját lábaimon megbotlanék, és akkor jön a bukfenc. Különösen nehezemre esik a fölfele mászás, mivel aránylag rövidcsékék a lábaim. Egy postamegálló távolságából érzékelem, ha te közeledsz. Olyankor aztán vége mindennek! Ugrándoزم, ugatok. Ilyen heves szokott lenni a találkozás öröme. Mintha idebenn tüzes parázsön járnék, úgy áhítóزم arra, hogy levigyél sétálni. A füves helyeken és a virágágásokban szeretek leginkább játszani! Kissé önfejű szerzet vagyok, így előfordulhat az, hogy senkire sem hallgatok. Van úgy, hogy kihúزم a fejem a pórázból, hogy olyan helyekre is eljussunk, ahova én szeretnék menni, nem csupán oda, ahova neked tetszik. Hát még akkor, ha csontra lettem! Nem tudja többet azt kivenni senki a fogaim közül! Amikor pedig magad körül forgatsz, ez halálosan tetszik nekem, ezzel a szokásoddal azt is értésemre adod, hogy elérkezettnek látszik a hazatérés ideje. Rohanok, rohanok, és hirtelen, ami eddig valószerűtlennek látszott, egyszerre csak rámjön a szükség azonnali végzésének a kényszere. Bár sohase kellene elszakadnunk egymástól! Legyünk mindig együtt! A tömbház hátánál sétálva hadd kereshessem ezután is a gyógyító fűcsomót! Ebből aztán kiválasztanám a legzsengőbb szálát, amely kutya számára hasfájás ellen a legjobb orvosság. A keresésben még mostanság is egyedül boldogulok. Behunyt szemmel is megtalálnám azt a gyógyfüvet! Merthogy megvakultam! Egyetlen örömöm, hogy együtt maradjunk mindig! Ki tudja megmondani, mit hoz a holnap? De te egyet se búsulj, téged védeni foglak,

amíg csak élek! Hogy mulattam rajta, amikor azt kérdezték tőled az emberek: Te sétáltatod-e Blackyt, vagy ő sétáltat téged?

Annyi emlék után, nézd, mit tett velem! Ha tökéletes testi erőben lett volna, talán jól jön a segítsége! Lehet, ki tudja, talán megúsztuk volna! De várj csak, mielőtt elkezdjük ezt a beszélgetést, mintha azt mondtad volna, hogy nem tudom... kicsoda is vagy te? Megismételnéd-e ezt az állításodat?

ÁRNY: Árny, csupáncsak árny! Miként te is.

MÁSIK ÁRNY: Tehát azt modod, árny, csupáncsak árny vagy. Másik árny... Talán éppen ezért értettük meg annyira jól egymást! Nem az történt véletlenül, hogy ismételtgettünk csak holmi másik életben elhangzott gondolatokat? Rettenetesen érdekelne, hogyan is tűntél fel a közelemben? (Abban a pillanatban előtűnik az árnyak csoportja, amelyek között felismeri újra saját alakjának körvonlait, ezek azután újra szertefoszlanak. A tömérdék felhő sáros nyomokat hagy maga után a bársonyos zöldben.)

ÁRNY: Csak úgy tűnik, vagy talán igaz az, hogy mindenütt a saját alakomat látom? Egyedül beszélgetek már annyi ideje azokról a pillanatokról, amelyeket átélve a kutyaszorítóba került ember igaznak hiszi mindazt, ami átfut a fején... (Az árnyak fokozzák a forgást, előtűnnek, majd eltűnnek, mint abban a órában, amelyet az alábbi szöveg zenés kíséretére járunk: *Emberke éld az életed / hogy végül elpatkolsz erre mérget vehetsz / hol s mikor ezt nem tudhatod / és azt se, hogy még visszatér-e a múlt...*)

MÁSIK ÁRNY (gondolataiba merülve) suttogva: Vajon elégséges-e az, hogy csak gondolatban foglalkozom Blackyvel? Nem lenne jobb inkább szólítani? Akkor talán eljönne? Mert minden csínytevés elkövetése után így szokott cselekedni...

Hogy tudna jönni? Visszatér, hallhatóan, az árnyak képzeletbeli kórusának visszhangjában kifejezett gondolat. (A lárma egyre fokozódik: *hol vár a halál, nem tudhatod / mint ahogy azt se, visszatér-e a múlt...*) Ennyi maradt csak, futó árny, hol itt, hol ott bukkanva fel, te pedig azt gondolhatod róla: ő az a kedves lény, akinek elvesztését siratod... És hogy mindez történik... Blackyvel...

Bartha György fordítása